

MUISTIO

METSÄNEUVOSTON KOKOUS 2/2022

Aika: 15.6.2022 klo 8.30–10.30

Paikka: Teams-etäyhteyksin

Osallistujat:

Antti Kurvinen, MMM, pj.

Tuula Packalen, MMM, 3. vpj.

Tomi Alakoski, Suomen 4H-liitto

Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus

Stefan Borgman, METO - Metsäalan

Asiantuntijat ry

Ari Eini, Suomen metsäkeskus

Helena Herttuainen, Loimu ry

Anne Hirvonen SLL

Markus Holopainen, Helsingin yliopisto

Jyri Inha, VM

Kirsi Joensuu, Suomen Metsäyhdistys ry

Erno Järvinen, MMM

Eki Karlsson, Suomen Latu ry

Joel Karlsson, MMM

Sarita Kämäräinen, Saamelaiskäräjät

Maarit Loiskekoski, YM

Matti Mäkelä, Metsäteollisuus ry

Marko Mäki-Hakola, MTK r.y.

Juha Niemelä, Metsähallitus

Eeva Ovaska, LVM

Leena Paaskoski, Lusto

Matti Peltola, Koneyrittäjät ry

Ilari Pirttilä, Metsämiesten Säätiö

Petri Salovaara, Suomen Partiolaiset -

Finlands Scouter ry

Jari Sirviö, Teollisuusliitto

Mai Suominen, WWF Suomi

Kimmo Syrjänen, Suomen ympäristökeskus

Sari Tasa, TEM,

Jari Varjo, Suomen riistakeskus

Pia Vilenius, Kemianteollisuus ry

Satu Rantala, MMM, sihteeri

Asiantuntijat:

Teemu Seppä, MMM

Niina Riissanen, MMM

Lasse Kontiola, MMM

Katja Matveinen, MMM

Eeva-Liisa Jorri, MMM

Josefiina Tiainen, MMM

Satu Koivisto, MMM

Reima Sutinen, TEM

Johanna Liukkonen, MMM

Markku Rajala TEM

1. Kokouksen avaus

Ministeri Antti Kurvinen kokouksen puheenjohtajana avasi kokouksen klo 8.35. Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.

2. Metsäneuvoston edellisen kokouksen pöytäkirja (liite 1)

Keskusteltiin taloudelliseen omavaraisuuteen liittyvästä kirjauksesta, jonka todettiin olevan esitetyn mukaisena muistion kohdassa 5. Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Ministerin ajankohtaiskatsaus

Ministeri Antti Kurvinen piti metsäneuvostolle katsauksen maa- ja metsätalousministeriön ajankohtaista asioista. Monet strategiat ja toimintaohjelmat etenevät. Vihreän siirtymän kannalta tärkeä Kansallinen biotalousstrategia on päivitetty. Kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma uudistetaan vuoden 2022 aikana maa- ja metsätalousministeriön johdolla. Maankäyttösektorin ilmasto-ohjelma (MISU) on ollut lausunnoilla. Myös valtioneuvoston yhteisenä ja työ- ja elinkeinoministeriön johdolla valmisteltava ilmasto- ja energiastategia on ollut lausunnoilla. Parhailaan valmistellaan myös ympäristöministeriön johdolla uutta kansallista luonnon monimuotoisuusstrategiaa sekä siihen liittyvää toimintaohjelmaa. Uuden siemenviljelysten perustamisohjelman valmistelua tehdään. Tuleva kannustejärjestelmä, Metka, saadaan lausuntokierrokselle lähiaikoina. Evon alueen tulevaisuutta pohtiva työryhmä saa työnsä pian valmiiksi.

Hiilinielujen laskennasta julkaistu Tilastokeskuksen pikaennakkotieto oli hyvin hälyttävä ja yllättävä. Maankäyttösektorin laskentatavoissa on monia epävarmuuksia. Laskennoissa käytetään kolmea muuttujaa, jotka ovat hakkuumäärä, kasvihuonekaasujen päästömäärä ja metsän kasvu. Näistä ainoastaan hakkuumäärä tiedetään tarkalleen ja muut ovat laskennallisia asioita. Ministeri korosti, että asiaa täytyy seurata ja tarvittaessa on tehtävä päätöksiä, mutta äkkiliikkeisiin ei ole tarvetta. Hiilinieluja täytyy vahvistaa ja on yhteinen tavoite, että metsät kasvavat ja niitä käytetään järkevästi. Lisäksi ministeri nosti esiin luontokohteiden suojelun tarpeen sopivalla intensiteetillä ja sen, että talousmetsää käytetään ja hoidetaan oikea-aikaisesti. Lisäksi tulee pitää huoli siitä, että metsät kasvavat ja uusiutuvat tehokkaasti.

Ministeri kertoi, että touko- ja kesäkuussa EU-asioita on ollut paljon, muun muassa kaksi maatalousministerineuvostoa, joiden yhteydessä on myös ollut kahdenvälisiä tapaamisia. Tšekki, Itävallan ja Ruotsin kollegojen kanssa keskusteltu metsäkysymyksistä, ja kaikki olivat hyvin samoilla linjoilla myös siitä, että myös primääristä metsäbiomassaa pitää pystyä käyttämään energiaksi. Ympäristökomissaari Sinkevitchin kanssa ministeri kävi läpi ennallistamiseen liittyviä näkökulmia ja toi esiin Suomen huolia. Euroopan vihreän kehityksen ohjelmasta vastaava komission johtava varapuheenjohtaja Frans Timmermans vieraili Suomessa ja tutustui suomalaiseen metsätalouteen. Vierailu oli onnistunut ja vahvasti käsitystä, että näkemyseroista huolimatta Suomessa puhalletaan yhteen hiileen ja kyetään työskentelemään yhdessä. Ministeri toi esiin huolensa komission tuomista lainsäädäntöaloitteista eri lainsäädännön aloilta ja kompetenssin venyttämisestä. Ministeri kertoi, että tapaamiset Timmermansin ja Sinkevitchin kanssa ovat olleet rohkaisevia. Ministeri kertoi pyrkivänsä dialogiin ja mielellään tukemaan komission suuria tavoitteita, sillä Suomessa halutaan torjua ilmastonmuutosta ja sopeutua siihen sekä suhtautua luontokadon ja biodiversiteetin ylläpitoon vakavasti. Hän korosti, että se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että metsien taloudellinen käyttö loppuisi. Tapaamiset olivat osoittaneet, että oikea tiedon jakamisella, tieteellisten argumenttien käyttämisellä ja ison kuvan piirtämisellä on myönteistä merkitystä. Ministeri rohkaisi kaikkia kokouksessa olevia aktiiviseen metsäviestintään. Meidän tulee myös altistaa itsemme kritiikille ja vaikeille kysymyksille ja pystyä vastaamaan niihin.

Metsäneuvostossa keskusteltiin aktiivisesti. Keskusteltiin eri regulaatioiden vaikutuksesta Suomen metsiin. Nähtiin, että huoltovarmuuskysymykset, energiariippumattomuus ja energia- ja raaka-

aineriippumattomuuden vahvistaminen Suomessa ja EU:ssa on mahdotonta sovittaa yhteen lähivuosina ilmastotavoitteiden sekä tiukan suojelun pinta-alan tavoitteiden kanssa siten, että kaikki tavoitteet pidetään ennallaan. Nostettiin esiin, että EU:n pitäisi siirtää keskeisiä tavoitteita, jotka mahdollisesti rajoittavat metsien biomassareservin käyttöä tässä kriisitilanteessa, johon vaikuttavat mm. nielukysymys, kotimaan puunhankinnan lisäämistarpeet ja Venäjän puun korvaaminen. Nähtiin, että tavoitteet Suomessa metsien osalta eivät ole tällä hetkellä mahdollisia toteuttaa. Lisäksi tuotiin keskusteluun käynnistynyt luontolakiselvitys. Laki voisi tarkastella luontoarvojen säilyttämistä yli hallituskausien. Olisi mahdollista tarkastella entistä kattavammin sitä, miten kustannukset voisi jakaa luontohaitan aiheuttajien kesken. Suomessa ja Euroopan unionissa globaalisti pitäisi käydä keskustelua siitä, mikä on eri toimijoiden rooli ja vastuu. Suomen valtion budjetilla voidaan kattaa tietyt kustannukset, mutta tarvitaan myös paljon yksityistä rahaa. Nostettiin esiin, että luontolaissa olisi mahdollisuus selvittää tätä tematiikkaa. Keskusteltiin myös siitä, että tarvittaisiin rekisteriä hiilikompensaatiomarkkinoiden järkevöittämiseksi.

4. Kansallinen metsästrategia 2035: tilannekatsaus sekä tavoitteet, Eeva-Liisa Jorri ja Satu Rantala, MMM (liite 2)

Eeva-Liisa Jorri ja Satu Rantala esittivät metsäneuvostolle tilannekatsauksen Kansallisen metsästrategian valmistelutyöstä. He esittelivät tulevaan strategiaan valmisteltuja tavoitteita ja esittivät metsäneuvostolle ennakkokyselyn tulosanalyysin. Metsäneuvoston ennakkokyselyyn saatiin runsaasti vastauksia.

Metsäneuvostossa käytiin keskustelua esitellyistä tavoitteista. Korostettiin, että ilmastoulettavuus on tärkeä asia ja että metsästrategiassa olisi tärkeää muodostaa tahtotila ja esittää konkreettisia toimenpiteitä, jotta metsien kasvu saadaan uudestaan kasvu-uralle. Nostettiin esiin myös kilpailukyky, joka on tärkeä edellytys investoinneille, joita tarvitaan muun muassa metsätalouteen ja jalostavaan teollisuuteen.

Ympäristöriskejä käsittelevään tavoitteeseen toivottiin selkeyttä ja konkreettisempaa kuvausta. Yhtenä isona asiana nähtiin vesistövaikutusten ja biodiversiteetin heikkenemisen lisäksi se, että metsien tulisi vastata muuttuviin olosuhteisiin. Isona ympäristöriskinä nähtiin, että erilaiset metsähäiriöt lisääntyvät tulevaisuudessa. Nostettiin myös esiin, että strategiassa voisi vahvemmin korostua metsänomistajille ja toimijoille tarvittava tieto sekä palvelut ja kannusteet toimijoille.

Keskusteltiin myös vaikutuksien ja vaikuttavuuden esille tuomisesta. Tulisi nähdä, mitä muutosta strategialla haetaan. Nostettiin esiin, että metsä on Suomen tärkein liikunta- ja ulkoiluympäristö eikä sen koettu näkyvän vielä strategiassa riittävällä tavalla. Metsien tarjoamat epäsuorat hyödyt ihmiselle ja suomalaiseen yhteiskuntaan tulisi saada metsästrategiaan vielä paremmin esille.

Lisäksi keskusteltiin metsä- ja biotalousstrategian linkittymisestä toisiinsa. Jatkoprosessissa pitäisi tarkistaa, kuinka isoja investointeja mm. virkistyskäyttöön, metsäteollisuuden puunhankintaan ja sen mahdollisuuksiin tai suoraan metsäteollisuuteen edellyttää, että päästään biotalousstrategian tavoittelemaalle 4 prosentin kasvu-uralle. Biotalousstrategian ja metsästrategian määrälliset tavoitteet tulisi synkronoida.

Todettiin, että konkreettista muutosesitystä esitettyihin tavoitteisiin ei ole tarpeen tehdä. Todettiin, että valmistelussa tehty hyvää työtä, kyselyyn vastaaminen ollut aktiivista ja sidosryhmien osapuolten kuuleminen on onnistunut. Esitetyt tavoitteet hyväksyttiin kansallisen metsästrategian KMS 2035 tavoitteiksi. Tehtiin päätös jatkaa Kansallisen metsästrategian valmistelua esitettyjen tavoitteiden pohjalta.

5. Metsiin liittyvät ajankohtaiset EU-asiat, Teemu Seppä, MMM (liite 3)

Teemu Seppä esitti metsäneuvostolle tilannekatsauksen ajankohtaisista EU-aloitteista ja aiheesta

keskusteltiin. Metsäneuvoston keskustelussa nostettiin esiin viime viikon otsikot LULUCF tavoitteiden kustannuksista, mikäli tavoitteista ei saavuteta. Korostettiin, että Suomessa on käytössä tarkkaa dataa mm. kansallinen inventointi, metsäkeskuksen metsä- ja luontotieto sekä ympäristöhallinnon data. Nostettiin esiin, että ennen kuin sovitaan tavoitteista, pitäisi tietää, miten niitä mitataan. Esitettiin, että tässä voisi olla suomalaisille markkinarako viedä osaamista ympäri EU:ta.

Huolena nostettiin esiin aloitteiden suuri määrä ja tilanne, jossa eri aloitteiden kautta tulisi useita erillisiä kriteereitä yhdelle metsälölle. Lisäksi oltiin huolissaan, miten paljon yksittäiselle metsänomistajalle voi tulla uutta lainsäädäntöä noudatettavaksi. Ilmastotaksonomian suhteen esitettiin huoli asetuksen tulkinnan epäselvyydestä. Nähtiin kestävämmänä se, että ei ole yhteistä käsitystä, mitä delegoitu asetus käytännössä tarkoittaa ja millä laajuudella metsät ovat asetuksen piirissä.

EU:n biodiversiteettistrategiaan liittyen tuotiin tiedoksi, että YM rahoittaa Syken vetämää hanketta ”Kohti kattavaa suojeluverkostoa”. Hankkeessa on tarkasteltu, millainen Suomen nykyinen suojelualueverkosto on ja mitä puutteita siellä on liittyen EU:n bd-strategian tavoitteisiin. Ensimmäisessä jo julkaistussa raportissa käydään läpi suojelualueverkostojen, verkostojen puutteita sekä tutkimus- ja kehittämistarpeita.

6. Metsäinfra ja liiketoiminta, Niina Riissanen, MMM (liite 4)

Niina Riissanen kertoi metsäneuvostolle metsäinfra ja erityisesti suometsänhoitoon ja metsäteihin liittyvästä liiketoiminnasta. Esityksessä käytiin läpi mm. työmääriä, rahoitustilannetta, metsäpolitiikkafoorumin valmistelemissa politiikkasuosituksia, varautumisen ministerityöryhmän kevään linjasta ja uutta kannustejärjestelmää.

Metsäneuvoston keskustelussa esitettiin, että tukien tulisi olla helposti hallinnoitavia niin hallinnoijan kuin käyttäjien kannalta. Suometsien hoidon kannalta epätoivottava skenaario olisi liian vaikea järjestelmä, joka voisi aiheuttaa suunnittelemattomien omatoimisten töiden yleistymistä. Keskustelussa muistutettiin, että metsätiet palvelevat metsätalouden lisäksi hyvin laajasti myös muuta metsien käyttöä. Lisäksi nostettiin esiin, että on sekä Elyjen hallinnoimia yksityistietukia että Metsäkeskuksen puolelta haettavia metsätietukia. Esitettiin myös pohdittavaksi, voisivatko tukitasot olla samat ja olisiko yksinkertaisempaa, mikäli hallinnointi tehtäisiin yhden toimijan kautta.

Kerrottiin, että Metsäkeskuksen johdolla käynnistyy yksityisteiden ja siltojen kuntokartoitus ja niiden perusparannuksen edistäminen, jossa tarjotaan toimijoille ja tiekunnan osakkaille avointa tietoa.

Esitettiin kommenttina suometsähankkeiden ja metsäteiden osalta, että kyse on yhteishankkeiden tukemisesta ja merkittävin pullonkaula on, että toiminta ei ole liiketaloudellisesti kannattavaa ja markkinaehtoista.

Keskustelussa korostettiin infran tärkeyttä. Metsäteihin liittyen keskustelussa nostettiin esiin huoli, että valtion alempiasteinen tieverkko jää oman onnensa nojaan. Asiaan tulisi kiinnittää huomiota erityisesti, kun Ukrainan tilanteen myötä puunkorjuu- ja omavaraisuustavoitteet kasvavat. Siirtymävaihe kemerasta metkaan olisi tärkeä toteuttaa siten, ettei suometsän hoitoon tai tieverkoston kehittämiseen tule tukijärjestelmän vaihdoksen vuoksi katkoa.

Keskustelussa nostettiin lisäksi esiin ongelmat koneenkuljettajien työn veto- ja pitovoimassa. Tulisi pohtia, miten työvoima saadaan pysymään alalla. Esitettiin, että koulutusjärjestelmässä pitäisi paremmin ottaa huomioon työssä oppiminen ja pitäisi pilotoida koulutuskorvaus. Oppisopimusjärjestelmää ei pidetty ratkaisuna, vaan työssä oppimisen pitäisi tapahtua koulutussopimusten kautta. Pitovoimaan vaikuttaa myös se, että usein työhön jäädytään sille alueelle, missä koulutus tapahtuu.

7. Muut asiat

Ei muita asioita.

8. Tiedoksi

Metsäneuvoston jäsenmuutokset 2021–2022 (liite 5).

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään 5.10.2022 9–11, jonka jälkeen välittömästi lähtö retkeilylle. Syksyn retken teemana on jatkuva kasvatus ja puutuotteet. Tarkempaa tietoa tulossa kesän jälkeen.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti metsäneuvoston osallistujia ja toivotti kaikille hyvää kesää. Kokous päätettiin klo 10.27.

Liitteet

Liite 1 Muistio Metsäneuvoston kokous 15032022

Liite 2a Kansallinen metsästrategia 2035_Metsäneuvosto 15062022 Jorri Rantala

Liite 2b Metsäneuvoston ennakkokysely_Tavoitteet

Liite 3 EU metsät MN Seppä

Liite 4 Metsäneuvosto Metsäinfra ja liiketoiminta 15062022Riissanen

Liite 5 Jäsenmuutokset-Metsäneuvosto_2021-2022